

KAPLJE BI MORALE SPET IZHAJATI

Zelo sem se razveselil pisma dr. Jožeta Felca, njegove pobude za publikacijo z naslovom »Kaplje - dvajset let kasneje«. Spomnil sem se te prijazne revije in seveda tudi časa, v katerem je živel. Ne nazadnje tudi sebe, precej drugačnega. Iz vsega tega je po prijetnem razmisleku o prijetni stvari prišla na dan misel, ki jo povem kar takoj v začetku oziroma v naslovu: po mojem mnenju bi morale »Kaplje« spet pričeti izhajati. Z istim ali različnim naslovom, v vsakem primeru pa »Kaplje«.

Tedaj v 70. letih pa so bili prav gotovo zanimivi časi - šele danes jih lahko v celoti razumem, tudi s pomočjo »Kapelj« in njenih naklonjenih urednikov, ki so mi objavili poezijo, tedaj ko sem kot komaj dobro diplomirani režiser šele pričel stopati na pot kulturnika. Ukvarjal sem se seveda z gledališčem, kar je povsem logično, se potepal od Nove Gorice do Celja, vmes pa pisal poezijo, za nekakšen oddih. Režija me v tistih časih nikakor ni do kraja izpolnila, posebno v zaključni fazi pripravljanja predstave se mi je vse skupaj zdelo mehanično delo, v nasprotju s pravimi fazami študija, ko je šlo za iskanje ideje, iskanje smisla. Precej sem se ukvarjal s poezijo, objavil tudi v »Mladini«, »Problemih«, »Naših razgledih« in nemara še kje, dokler se nisem s celim šopom listov odpravil h Kajetanu Koviču, ki mi je zatrdil, da bi iz treh zbirk nemara lahko napravil eno samo. Ni me šokirala njegova izjava o reduciranju materiala, končno je bila izjava vzpodbudna, pač pa sem poezijo jemat tolikanj osebno, da so me vsakršna »javna« obravnavanja docela izčrpala. Zato sem raje pošiljal stvari po pošti in potem trepetaje čakal, če bodo pesmi kje objavljene ali ne.

Navadno niso bile, ali pa po tako dolgem času, da sem vmes že desetkrat obupal in neskončno trpel, v »Kapljah« pa so mi pošiljko takoj objavili. Nikoli nisem izrekel urednikom zahvale za osrečitev, zato jo izrekam sedaj, po dvajsetih letih. Nemara je videti absurdno, vendar vse bolj ugotavljam, da so tako dolgo zamolčane izjave vedno možne, koristne in tudi smiselne.

»Kaplje« so bile tudi po opremi in pojavnosti drobna in prijazna revija. Toliko bolj sem bil začuden, ko sem izvedel, da so v napoto, da jih bodo ukinili, da (menda) opravljajo hišne preiskave itd. Bil sem tedaj - to je pač bila moja karakteristika - docela znotraj časa, v katerem smo živali. Znotraj časa na poseben, nikakor ne prijeten način. Občutljiv in vase zaprt, trmasto prepričan, da bo moje požrtvovalno kulturno delo slej ko prej obrodilo sad vsesplošnega verificiranja. Z eno besedo: bil sem patološki idealist, predano zaverovan v poslanstvo čiste kulture. Te predanosti se v celoti nisem iznebil niti do današnjih dni, le da moram ugotoviti, kako se svet in niti kultura ne ravnata po mojem principu. Politična sfera mi je bila docela tuja, odmaknjena, niti na misel mi ni prišlo, da bi se je posluževal, da bi stopal vanjo. Nasprotno: kaj takega bi se mi zdelo proti kulturi, če bi se mešal še s politiko. Takšna pozicija me je seveda tedaj in kasneje zelo drago stala, vendar je ne obžalujem niti za sekundo. - Hotel sem reči, da se mi v času ukinitve »Kapelj« in tolikih drugih krutih dogodkov še sanjalo ni, kaj se pravzaprav dogaja. Docela izven politične sfere sem vztrajal s svojim kulturniškim poslanstvom. Kar se tiče politike, sem šele prav v najnovejših časih začutil možnost in tudi

nujo, da se tudi na tak način realiziram, ter da prekinem s preveliko družbeno odmaknjenostjo, ki je bila tihi razlog moje apolitičnosti.

»Kaplje« so zaradi vsega tega zelo svetel dogodek v mojem življenju. Ko bi tedaj ne bil tako izjemo odmaknjen in zadržan, bi se verjetno ostreje zavedel problematičnosti časa, tako pa sem se, odklanjajoč vsakršno partijsko sodelovanje, obupno in obupano zaganjal s svojim kulturništvom. Sprejem, ki so mi ga pripravile »Kaplje« s takojšnjo objavo poezij, je bil zaradi tega ena sama radost, tako velika, da se - kot rečeno - nisem utegnil niti primerno zahvaliti urednikom. Preko gledališča sem tedaj spoznal Jurija Bavdaža, Tomaža Pavšiča in Vinka Cudermana, z vsemi sem našel odličen kontakt, kolikor pa se ne spomnim drugih posameznikov, je treba to pripisati v bistvu izredno zaprti naravi, ki se je vedno umikala od realnosti in tudi ljudi. Nemara je zanimivo tudi to, da me je prav po ali ob ukinitvi »Kapelj« začela pot življenja odmikati od Ljubljane, za katere priznanje bi tedaj dal življenje. Najprej Prešernovo gledališče v Kranju, potem Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici, slednjič pa sem pristal v Gorici med Slovenci v Italiji, da ne rečem med zamejci. Šele tu sem se ustalil ter pričel povezovati svoje življenje. Tako želeno ravnotežje sem dosegel izven Ljubljane, nekakšno trdo potrdilo samega sebe v lastnih očeh.

Dandanes mi je seveda tedanji čas »Kapelj« kristalno jasen. Danes vem, v kakšnem političnem prostoru smo živeli, da je bila družbi nevarna že drobna knjižica, čeprav so v njej objavljali prominentni slovenski ustvarjalci družbenega vrha in pomena. Po drugi

strani in ravno zaradi prepoznanja sistema moram toliko bolj občudovati urednike te idrijske revije, ki so zasnovali to zanimivo miselno in kulturno rečico če že ne reko. Odlika »Kapelj« je (bila) prav gotovo v pravi meri, v nekakšni skromnosti in drobnosti, ki v nasprotju z ostalimi stvarmi časa ni želela biti več od tistega, kar je. Takšnih uravnoveženih stvaritev je bilo tedaj sila malo, politični sistem je pač ustvarjal nov svet, novo življenje, vse je bilo prvič, vse je bilo izvirno, zato je bilo vzdušje takšne ohole filozofije vedno nekam forsirano, zato je in do kraja nesproščeno, kar je seveda logična posledica. »Kaplje« so bile tisto, kar so v resnici bile, nič več in nič manj - to pa je seveda največ, kar je mogoče. V tem smislu je travmatična ukinitvev revije, takšne stvari so vedno travmatične, o tem sem prepričan, je torej travmatična ukinitvev, ki se je zgodila, ker se je režim bal lastne sence na eni strani ter vedno iskal novih in novih sovražnikov na drugi strani, opozorila, da »Kaplje« vendar nekaj pomembnega so. Ukinitvev je dala »Kapljam« pomen, ki ga njeni snovalci pravzaprav niso niti izsiljevali. To je pač zaslužena tragika represivnih režimov, da s svojimi obračunavanji nepreklicno ovrednotijo in zgodovinsko potrdijo vrednost preganjane stvari ali nezahvalenih ljudi.

Kot rečeno uvodoma: čestitke »Kapljam« ob obletnici ali spominu na delovanje in pa seveda pobuda, da začno spet izhajati. Podpisani ob tej priliki izjavlja, da bi s svojimi zmožnostmi storil vse, da bi prispeval svoj delež obnovljeni reviji. Ne nazadnje ni videti nobenega tehtnega razloga, da revija ne bi spet zaživela. To pot seveda v povsem spremenjenih, po svoje tudi nelahkih časih.

Gorica, 6/8-1992